

Høringssvar fra Farmaceutene – Nasjonal veileder for avhengighetsskapende legemidler (2026-utkast)

Farmaceutene takker for muligheten til å gi innspill. Vi støtter formålet med veilederen og ser flere positive grep som vil kunne styrke pasientsikkerheten og bidra til mer enhetlig praksis. Samtidig ønsker vi å peke på noen områder der formuleringene i utkastet etter vår vurdering er for overordnede og dermed kan gi utilsiktede virkninger.

Positive elementer vi støtter

- Klare prinsipper om å vurdere andre behandlingsmetoder først,
- plan for behandlingsvarighet allerede ved oppstart,
- krav om behandlingsplan ved videreføring,
- tydeliggjøring av fastlegens hovedansvar,
- styrking av apotekfarmasøytens rolle ved mistanke om misbruk,
- og at virksomheter får et tydelig ansvar for helhetlige legemiddelforløp.

Dette er endringer som kan gi bedre struktur og mer forutsigbar behandling.

Behov for større presisjon i anbefalingene

Selv om vi ser verdien av færre og mer overordnede anbefalinger, er vi bekymret for at viktige faglige føringer i dagens veileder ikke lenger fremgår like klart. Flere av anbefalingene som tidligere var konkrete – eksempelvis om maksimal behandlingsvarighet, særskilte risikogrupper eller vurdering etter bestemte tidsintervaller – ligger nå implisitt i generelle formuleringer.

Erfaring viser at når anbefalinger blir for vage, øker risikoen for at de ikke etterleves.

Dette gjelder særlig for legemidler med avhengighetspotensial, der små avvik kan få store konsekvenser for pasienter.

Nedtrapping må forstås som individuelt tilpasset – ikke raskere

Farmaceutene ønsker å være særlig tydelige på dette punktet:

Utkastet gir ingen føringer om raskere nedtrapping – og slik skal det være.

Vi støtter at nedtrapping skal vurderes systematisk, men dette må ikke misforstås som at nedtrapping skal skje forttere.

Tvert imot viser både praksis og forskning at:

- for rask nedtrapping av pasienter med langvarig bruk ofte fører til abstinens, drop-out og brudd i behandlingen,
- pasienten mister tillit, mister troen på behandlingen og faller ut av systemet,
- dette resulterer i “svingdørspasienter” med gjentatte og mislykkede nedtrappingsforsøk,

- for rask nedtrapping er et betydelig pasientsikkerhetsproblem i dagens praksis.

Nedtrapping må være individuell, langsom, trygg og faglig begrunnet.

Den må ta hensyn til varighet av bruk, dose, komorbiditet, pasientens psykiske og fysiske reaksjoner og behandlingsrelasjonens kvalitet.

Vi anbefaler derfor at veilederen presiserer eksplisitt at:

«Systematisk vurdering av nedtrapping ikke skal forstås som rask nedtrapping, men som en planmessig, individuelt tilpasset vurdering av mulighet for trygg og gradvis dosejustering.»

Dette vil redusere risikoen for feil praktisering og sikre en mer helhetlig og pasientsentrert behandling.

Risikoen gjelder også helsepersonell – erfaringene fra “Du av alle?”

Rapporten «*Du av alle?*» viser at også helsepersonell kan utvikle avhengighet til A- og B-preparater etter legitime behandlingsforløp, ofte utløst av smerter, livskriser eller belastninger. Felles for historiene er:

- ingen hadde intensjon om misbruk,
- avhengigheten utviklet seg gradvis,
- systemet rundt dem manglet tydelige og forpliktende rammer.

Dette understøtter behovet for tydelige og konkrete anbefalinger, ikke mer åpne formuleringer. En tydelig veileder beskytter ikke bare pasienter, men også behandlere.

Våre anbefalinger til justering av veilederen

Farmaceutene anbefaler at Helsedirektoratet:

1. Presiserer at nedtrapping skal være individuelt tilpasset og trygg, ikke rask.
2. Gjeninnfører enkelte sentrale presiseringer, som behandlingstidspunkter eller vurderingsintervaller der dette har stor betydning for pasientsikkerheten (f.eks. benzodiazepiner, opioider, pregabalin).
3. Gjør behandlingsplan obligatorisk og etterprøvbart, også ved oppstart, ikke bare ved videreføring.
4. Tydeliggjør apotekfarmasøytens rett og plikt til å kontakte rekvirent og rekvirentens plikt til å svare.
5. Sikrer at helsepersonell i alle nivåer forstår at overordnede anbefalinger ikke svekker kravene til forsvarlighet og grundighet.

Farmaceutene støtter intensjonen bak den nye veilederen og flere av hovedgrepene som foreslås. Samtidig mener vi at enkelte formuleringer må strammes til for å unngå misforståelser og for å sikre at veilederen styrker – og ikke svekker – praksisen på dette området.

Vi oppfordrer Helsedirektoratet til å sikre at anbefalingene er tydelige, etterprøvbare og konkrete der det har stor betydning for pasientsikkerheten, og at begrepet nedtrapping forstås og praktiseres på en trygg og individuell måte.

Farmaceutene stiller gjerne til videre dialog.

Mvh

Birgitte Lloyd, leder

Norges Farmaceutiske Forening